

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	—	—	240 Lei.
Fél évre	—	—	120 Lei.
Egy negyed évre	—	—	60 Lei.
Egy hónap	—	—	20 Lei.

Hirdetéseik árasztás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Országos Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(János) Sándor-ut) 22. szám

TELEFON-SZÁM 154.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 26.

Mai számunk
főbb közleményei:

BAJORORSZÁG MEGRENDSZABÁLYOZÁSA.
HÉJJAS ÉS ÖT TÁRSA VIZSGÁLATI FOGSÁGBAN.
A LANDAU-PÖR TÁRGYALÁSA BUDAPESTEN.
A LEU TOVÁBBI JAVÍTÁSA.
A FÜRDÉS UJABB ÁLDÓZATAL.
MÉGIS CSAK LESZ OLCSÓ HUS.

A gabonaforgalom
szabályozása.

A minisztérium határozata.

A minisztérium július hó 1-iki ülésében a gabonaneműk és gazdasági terményekkel való kereskedelem módjáról a következőket határozta:

1. §. Az árpa, zab, paszuly, borsó, lencse, heremag, lucerna mag, köles és búkköny úgy a belföldi kereskedelemben mint kivitelre szabadok van téve.

2. §. A kivitel a következő díjak lesznek fizetendő a tényleges kivitel után számítva. a) Lucerna mag után 100 kgr.-ként 500 lei; b) Lóheremag után 100 kgr.-ként 400 lei; c) Árpa, zab, paszuly, borsó, lencse valamint ezek termékei után 100 kgr.-ként 200 lei; d) Köles után 100 kgr.-ként 150 lei; e) búkköny után 100 kgr.-ként 100 lei.

3. §. A kivitel illeték csak a legjobb valutával, devizával vagy ezen valuták értékével fizetendő. A kiszámlálás alapjául a lira sterling fog vétetni a fizetésre elfogadható valutával paritásos viszonyban. Ezen művelet módját a pénzügyminiszter állapítja meg és közli számítási alapul a vámhivatalokkal.

4. §. Bármely más a község vagy a megye által követelt díjakat, — kivételével a törvények által megállapítottaknak — szedni tilva van. Hasonlóképen nem szedhető az ipar és kereskedelem miniszter részére, a gabona bevásárlási központ céljaira ügynöki díj vagy más hatóság részére, kivéve a jelen napló 2 szakaszában említett és a köztörvényekben megállapított díjakat.

5. §. A buza, rozs s annak termékei, továbbá mindenféle repce, sárga, fekete s vörös repce, vadrepce, mák, len és kendermag,

napraforgó és tökmag s ezen termékek a belföldi kereskedelemben szabadok. Ezek úgy a megye területén mint egyik megyéből a másikba szabadon szállíthatók vámmentes igazolvány nélkül.

Fentemlített termények kivitelre tilos.

A mai napig bármely címen még rekompenzációs alapon is, akár valamely miniszter, akár más hatóság által bármely formában kiadott ezen gabona neműek vagy ezek termékek kivitelére vonatkozó kiviteli engedélyek semmisnek mondatnak ki és semmiek maradnak. Az állam részéről idegen állammal szemben vállalt vagy vállalandó költségek lehetnek egyedül alapjai ezen gabonaneműeknek az országból való kivitelére.

6. §. A közönség és a hadsereg élelmezése érdekében az 1922. évi buza és rozs termés maximálására métermázsként 250 leiben állapították meg.

7. §. Ezen maximális áron felül az állam mindazok részére akik a közönség és hadsereg élelmezésére ezen gabonaneműekből felajánlanak, legyen az akár termelő, akár bármely más címen gyűjtő, minden adott métermázsa után 50 lei jutalmat biztosít.

A jutalmazandó kvantumot a gabona központ fogja megállapítani. A jutalmat a pénzügyminiszter fogja fizetni.

8. §. Az 1922. évi őszi vetésre való buzdítás okáért minden bevetett hektár után 200 lei jutalom állapították meg. A megállapítást az utasítások alapján a földművelési és uradalmi miniszter fogja eszközölni, viszont a jutalmakat a pénzügyminiszter fogja egy vagy két részben kifizetni.

9. §. A buza és rozs termékek árát a kormány gazdasági tanácsa fogja megállapítani, arányban a fenti maximális árakkal.

10. §. Az egyéb gabonaneműek, a különféle repcék, sárga-fekete, a veres és vadrepce, a lenmag, kendermag, napraforgómag, tökmag, és ezek termékeinek ára a szabad kereskedelem tárgyát képezik.

11. §. A jelen kontingentálási rendelet hatálya alatt marad újabb intézkedésig.

12. §. A jelen napló kihirdetése napjától kezdve újabb kiviteli engedélyek a kontingentálás alól felmentéssel még az eddig beérkezett, de el nem intézett kérvényekre sem adhatók ki.

A kontingentálás nélküli kiadott kiviteli engedélyek 1922. július 16-ig érvényesek maradnak az intézés napját véve. A kiszámlázandó mennyiséget illetőleg jelen

napló keltéig a már kibocsátott engedélyek alapján azon kiviteli díjak és ügynöki díj lesz fizetendő a mely az engedélyek kiadás pillanatában érvényes.

Román-magyar tárgyalások
a határállomásokról.

(Modern állomást terveznek Curtea (Körtőre).)

BUCEUSRI. A közlekedésügyi minisztériumban tárgyalások folynak arról, hogy a magyar román határokon megfelelő határállomásokat építsenek. E tervek azt a célt szolgálják. Hogy bizonyos megállapodás jönne létre a magyar és román kormány között arra nézve, hogy a megnövekedett vasúti forgalom, a mely a magyar-román határokon esik, modern és európai formák és lehetőségek közt bonyolításra le. Ide tartozik különösen az utlevél- és vámvizsgálat ügye is. A felvetett terv költséges megbeszélés által volna kivihető olyképpen, hogy részben a magyar, részben pedig egyes pontokon a román kormány építtetne olyan határállomásokat, amelyek modern berendezésűk és építkezési formájukra nézve alkalmasak lennének arra is, hogy egy közös téremlen vagy helységben egy és ugyanazon állomáson lenne elintézendő úgy a román, mint a magyar utlevél és vámvizsgálat. Ezzel mindkét állam vasutfor-

galmában egy bizonyos idővel nyereség állna elő, a közönségnek viszont kényelmesebb lenne, mert kevesebb zaklatásnak volna kitéve. Az első lesz a Jétesztendők között a bucurestii-budapesti fővonalon építendő nagy határállomás, amelyet körülbelül egy terveznek, hogy esetleg a biharpölki állomást fogják kibővíteni és a predeálhoz hasonló nagyhatárállomást építeni. Ugyancsak ilyen értelemben szó van a kurtici határnál is ilyen átalakításokról. A tervek szerint jövő esztendőben már meg is kezdik az építkezéseket, mert a határállomáson úgy a magyar, mint a román részről, de kiváltképpen a budapest-bucurestii fővonalon rendkívül sűrűn az állapotok mert nem hogy a vámvizsgálatra és az ellenőrzésre, de még a közönség elhelyezésére sincs megfelelő hely, hogy télvízidején óraszámra a szabadban kell ácsorognia, a ma már naponként több száz főre rugó utazó közönségnek. (Rador.)

A kitiltott

zeneműkiadványok.

(Az erdélyi könyvtárak gyűlése.)

Néhány héttel ezelőtt jelent meg egy kormányrendelet, amely Románia területén megszünteti az összes Magyarországon készült sajtótermékek (újságok, hetilapok, brosurák, tankönyvek, szép irodalmi és tudományos munkák) árusítását, illetőleg forgalombahozatalát. Ennek a rendelkezésnek, amely Magyarországgal szemben retorzió, most pótlólag egy kiegészítése is megjelent, amely a fent leírt sajtótermékeken kívül a Magyarországon nyomott összes zeneműkiadványok eladására is vétet mond ki. Ez az intézkedés főleg zenepedagógiai szempontból bír. Öröklési fontossággal, mivel mint jól tudjuk a helybeli zeneiskolák majdnem valamennyien eddig a régi zeneoktatási tervezet alapján csaknem kizárólag magyarországi kottakiadványok segítségével látták el a zeneoktatást. Ugy halljuk, hogy az erdélyi könyvtárak, akik legelső sorban

érzik ennek a rendelkezésnek hátrányait és rájuk nézve is súlyos anyagi következményt augusztus 29-ére Brasovba országos gyűlést hívtak egybe, amelyen egy memorandumot szándékoznak felterjeszteni a kormányhoz a rájuk nézve jogtalan intézkedés hatályon kívül helyezésének érdekében. Ezen az ülésen az aradi könyvtárkereskedők nevében valószínűleg Kerpel István vesz részt.

Nagy tűzkár Pécsen.

(A kár több millió korona.)

PÉCS. Vasárnap este 9 órákor kigyulladt a pécsi vasútállomáson a Máv. és a Hamerli-cég közös tulajdonát képező nagy vasúti raktár, melyben a nagyharsányi kőbányavállalatnak mintegy 3 vagon faszele, a Krausz Ábrahám Fia cégnek öröklési mennyiségű gabonája, valamint a Fischer Ferenc szállító cégnek bizonyos raktára teljesen leégett. Megmenteni semmi sem lehetett, mert a tűz hihetetlen gyorsasággal terjedt el a pályaudvaron. Fischer raktárában egyebek között dr. Doktor Sándornak a pécsi és bá-

ranyai kommunisták hirhadt vezérének összes butorai is elpusztultak. A tűz okát eddig még nem sikerült megállapítani. Valószínűleg a mozdonyból kipattant szikra idézte elő. A kár többmillió korona.

Az osztrák legitimisták titkos szervezete (Ötő érdekében.)

BÉCS. Ausztriában két legitimista párt van, amely egymással a legélesebb harcban áll. Az egyiknek vezetői régi komoly politikusok, magasrangú tisztviselők és idősebb magnások. A másik legitimista párt élén Wolff ezredes és gróf Hoynigg Kuno áll, aki az osztrák császári ház becsületének védelmére titkos szervezetet alapított, amelynek az a célja, hogy felelősségre vonja mindazokat, akik a Habsburg-Lotharingiai ház élő vagy holt tagjainak becsületét megtámadják. A titkos szervezet élén gróf Hoynigg Kuno áll és a szervezet tagjai egykori tisztek és fiatal arisztokraták. Bizonyos időközönként összegyűltek és esküvel kötelezték magukat arra, hogy életüket is hajlandók erre a célra feláldozni. A titkos szervezet tiszteletbeli elnökségét egy hercegi rangú, területenkívüliséget élvező személyiség vállalta.

BÉCS. A legitimisták osztrák állampárt néven új politikai pártot alakítottak, melynek az a kimondott célja, hogy a Habsburg-dinasztiát Ottó császárral az élén, az osztrák trónra visszahelyezze. A párt elnöke gróf Hoynigg Kuno lett, aki eddig is számos politikai mozgalomban vett részt, sőt a magyar nemzeti hadsereg megalakításánál is közreműködött Szegeden.

Bécs. Gróf Hoynigg Hugót, a bécsi monarchisták vezérét ma letartóztatták.

A Landau-pör tárgyalása Budapesten.

(Landant öngyilkosságba kergették.)

BUDAPEST. A büntetőörvényszék ma kezdte meg a Landau-pör tárgyalását. Landau Adolf fővárosi borkereskedőt ezeltől 2 évvel Dobe Nándor volt borbély-ségéd szövetkezve dr. Sipos Kamilló, akkori katonai nyomozóval és dr. Ruzits Ferenc ügyvéddel előállították Oéza fiával együtt a katonai, — ugynevezett — T. osztályhoz. Onnan a Kelenföldi laktanyába vitték őket azzal az ürüggyel, hogy kormányzó és hadseregsértést követett el. A laktanyában mindkettőjüket napokon keresztül véresre verték, majd pedig erőszakkal ki akarták zsarolni Landautól autóját, ékszerait, 280.000 korona készpénzt és több millió korona értékű ingóságát. Azután Landau Adolf egyik hozzátartozójánál jelentkeztek Landau írásával, hogy az ékszert adják ki, de nem kaptak semmit. Mire egy feljelentésre a honvédelmi miniszter intézkedett Landau Adolfnak már csak a holttestét találták meg. A törvénytörési orvosok megállapították, hogy Landau öngyilkos lett. Az ügyészség Dobe Nándort, dr. Ruzits Ferencet, dr. Sipos Kamillót és Tóth Endrét zsarolással, Becker Istvánt, Kiss Ignácot család büntetvével vádolja ebből az ügyből kifolyólag. A tárgyalásokon a vádhatóságot dr. Moróczy Dénes ügyész képviseli. A nagyszabású bűnpör főtárgyalása hetekig fog eltartani, hetenként 3 tárgyalási napon. A tárgyalásokat Keresztessy Gyula elnök vezeti. A sértetteket dr. Rupper és dr. Landau Béla képviselik. Az ügyész kifogására azonban dr. Landant kizárták a sértett család képviselőiből és ugy, csak tanu-

ként fog szerepelni. A tárgyalás elején az elnök bejelentette, hogy dr. Ruzits Ferenc elmeállapotát védője kérelmére meg fogják vizsgálni. Legelőször Ruzitsot hallgatták ki a vádlottak közül. Elmondotta annak az állítólagos hajszának a történetét, amelyet az ügyben szereplő egyik vádlott, Dobe ellen indítottak volna Landauék, Harsányi Miksa, dr. Weisz Béla és Bán Jenő azért, hogy Dobét izsáki birtokából kitarják. Ismertetette azokat az állítólagos üldöztetéseket, amelyeket Dobének különböző feljelentések miatt a kommun alatt, sőt utána is el kellett szenvednie. (A tárgyalást folytatják.)

Interpelláció a drágaság miatt.

A magyar nemzetgyűlés mai ülése.

BUDAPEST. A nemzetgyűlés mai ülésén napirend előtt dr. Hebelt Ede szociáldemokrata szólalt fel, aki mentelmi jogának megsértését jelentette be. A rendőrségre idézték be kihágás miatt, mert a választások alatt mint rendőri felügyelet alatt álló elhagyta a fővárost. Ügyét a mentelmi bizottsághoz tették át. Tankovits János egységespárti beszédében azt hangsúlyozta, hogy országos veszélyt lát abban, hogy mindenki az államtól várja ellátását. Szerinte a városi képviselők mindig csak a termények drágulásáról beszélnek, és nem szólnak az iparcikkek árának drágulásáról, nem beszélnek a börtéréről, sem pedig arról, hogy mennyi aranyat vittek ki az or-

szágból. Ezután azt mondta, hogy Budapesten estétől reggelig mulatnak, míg falum hajnaltól késő éjszakáig dolgoznak. Szilágyi Lajos volt a következő felszólaló, aki beszéde elején a választójogi rendelettel foglalkozott.

Sztrájk Ischlben és Gmundenben (Örtösi béremelések.)

A salzkammergut. nyaralóhelyekről igen komoly hírek érkeznek. Az osztrák korona elértéktelenedése folytán ott is óráról-órára szöknek fel az árak és a szociális mozgalmak egymást érik. Ischlben és Gmundenben, a Salzkammergut e két kedves nyaralóhelyén, ahol ez idő szerint egyetlen üres szoba nincs, tegnap az összes szállók, penziók, vendéglők, kávéházak és cukrászdák alkalmazottai sztrájkba léptek. Erre tegnap korán reggel a vendégek valóságos rohamokat intéztek a fűszeresek és csemegekereskedők üzletei ellen, hogy legalább otthon legyen valami ennivalójuk. A beszélgetés egyetlen tárgya a sztrájk volt. Az érdekelt üzlettulajdonosok már megállapodtak abban, hogy az összes vendégeknek felmondanak, mivel nem tudják őket kiszolgálni. Közben azonban újra megindult a tárgyalás a sztrájkoló alkalmazottak és az üzlettulajdonosok között és estére létre is jött a megegyezés. E szerint az elsőrangú szállókban 180, a másodrangú üzletekben 160 szálalékkal emelik fel a fizetést és ezenfelül 10 százalékot irnak a számlához és ezt az összeget szintén az alkalmazottak kapják. Késő este a bárók meg is nyitlak.

Divatos francia írók.

PÁRIS. Meglehetően az irodalmi termés már máskor is volt olyan dúz és tartalmas, mint ebben az évben. Talán volt idő, a mikor ragyogó és változatos könyvek sora látott napvilágot, de ez az idő sem volt külön a mainál. A francia irodalom azon korszakáig kell visszamennünk, melyben Bourget regényeit jelentek meg, Marcel Prévost csillaga tűnt fel, amikor Zola hatalmas írásai emelkedtek a nyilvánosság elé és Anatole France íróművészete csiszolódott klasszikus sorokban ha a jelenkort összehasonlítás tárgyává akarunk tenni. És még így is elvitázhattatnánk megállapítható, hogy a mai ifjú regényírók jobban értenek a tollforgatáshoz, mint a megelőző nemzedékek egyike-másika. A kifejezési mód ma rövidebb, világosabb és pontosan csak annyit mond, amennyit akar. A folyama-tosság fogalma Franciaországban született; a szavak muzsikája, melyet először Renan zendített meg, francia földön visszhangzott, de élő szépséggé csak a jelenkori írók változtatták. Barres elbájoló és gazdag szinpoppája, a romantizmusnak ez a kései öröke a Ma egyik legjobb büszkesége. A mai regényírók — érteve alattuk azokat, akik harminc-negyven év körül vannak — egyéniségüket

tükrözik vissza gondosan felépített könyveikben. Még a naturalisták is ezen az uton haladnak, mint például Roland Dorgelés, a ki „Saint-Magloir“-jában szerencsésen kikerült minden nyers, közönséges, vagy tulheves árnyalatot. A gúny eszközeivel a fiatalok csínyjában bánnak, amire a talentumosak közül elég Pierre Benoit nevét megemlíteni, aki ma a legolvasottabb írók közé tartozik Franciaországban és műveiben a komoly elemet gyöngéd és festői színekkel egyesíti, anélkül, hogy az olvasó érdeklődése egy percig is megszűnne hősei iránt.

A regényírók között — eltekintve néhány eltévelyedtől, kiket a siker tévuttra vezetett — az emberi szellem a legváltozatosabb módon és a legellentétesebb formában nyilatkozik meg. Külön csoportot alkotnak közöttük a nőírók, akiknek jellegzetes stílusa a magyar olvasóközönségnek nyilván tetszésére szolgált. Colette, a jellemfestés egyik puhatollu művésze, sima és nyugodtan lüktető stílusával bizonyosan híveket szerezne. Lucie Delarm-Mardras, a regényírónő és poéta, aki válogatott eszközeivel kimagasló, ha nem is tökéletesen kiforrott jelenség; Andrée Corthis, aki az Académie Française egyik nagy díját nyerte el; Aurel, a „Coblet“ szerzője, aki „Végez-

zünk a szerelemmel“ cím alatt esszayt írt és minden csütörtökön vendégekkel tölti meg irodalmi szalonját, a magyar publikum kegyeit hamarosan meg tudnák szerezni.

Az újabból máris nagy népszerűségnek örvend Edmond Jalouse, akinek regénye „Utána csend volt...“ halk finomságokat és nemes érzékenységet hozott. Ugyanezen nemzedékhez tartozik Francis de Miomandre, a legsejtelmesebb csend érzékenylelkű költője, akinek írásán könyv és mosoly szivárványszínei játszanak. A Tharaud-fivérek, akik Magyarország iránt ma is élelnek érdeklődéssel viseltetnek, tiszta és pallérozott stílusukkal a legnemesebb írói tradíciók letéteményesei. A magyar bolsevizmusnak szentelt könyvük: „Mikor Izrael király“ erősen polemikus tartalmu, de a pusztáról szóló fejezetét poezis és üde illat lengi át. Utolsó könyvük egy Franciaországban dolgozó senegal munkás életét ecseteli apró és há részletekkel.

Külön szó illet azokat a szerencsés írókat, akik a Goncourt-díj tulajdonosainak mondhatják magukat. Ez a díj nem több ötezer franknál, de a díjoszorozott könyv legalább ötvenezer példányban való megjelenését és elfogytát biztosítja. Goncourt-díjat nyertek: René Benjamin, a „Gas-

pard“ kitűnő írója, Charles Gémiaux, a Revue des Deux-Mondes családias regényeinek írója és Maré Elder, a vidéki élet bátorszemű megfigyelője.

Az eddig említett írók a megelőző írói nemzedék egyenes le-származottjainak tekinthetők. De vannak előd és ős nélküli írói egyé-niségek is. Így Jean Girandouse, kinek utolsó regénye „Suzanna és a Pacifique“ annyira új és exotikus szépségű, mint egy ismeretlen virágokkal telehintett virág-ágy. Regényeinek hősnője hajótörés következtében egy elhagyott szigetre kerül. Ennek a szigetnek és a hősnő életének rajza tarka, megkapó, különös képekkel teljes a hasonlatok gazdag kincse pedig túltömöttén ragyog a fantasztikus cselekmény könyvnyű hálózatán. Paul Morand egy novellás kötetével aratott feltűnő sikert, melynek egyik darabja „Magyar éj“ címen egy forró és szerelmes pusztai éjjel fényképe.

Lehetséges, hogy néhány író elkerülte a figyelmünket. Ezt az akaratlan hibát a legközelebbi alkalommal még jóvá lehet tenni. De az itt felsoroltak is sejtelmet adnak a mai francia irodalom kintesszházáról, mely felé, sajnos, csak a valutakülönbözet magas kerítésén keresztül vethetünk egy vágzó pillantást.

N. de Solpaz

Önagysága problémái.

(Nők és férfiak tegeződése.)

Arad, 1922. júl. 25.

Asszonyom! Ön ma a következő levelet küldötte be nekünk, amelyben egy mindenestre érdekes problémát vet fel megoldás végett.

„Tekintetes Szerkesztőség! Ven dég vagyok Aradon, s a város élénk kereskedelmi élete és nagy forgalmán kívül az itteni társas élet is megragadta figyelmemet. Nap-nap után tapasztalom, hogy a férfiak uri hölgyeket „Szervusz hözsi!”, „Szervusz Mici!” megszólítással üdvözlönek, illetőleg tegeznek le a nyílt utcán. Méltóztassék tájékoztatni arról, hogy Arad városában általános szokása az uri hölgyek tegezése, s hogy ez az új szokás a szülők helyeslése mellett lett-e divattá. A nyilvánosság előtt kell tisztázódnia azon kérdésnek, vajjon javára válik-e egy művelt leánynak, ha uriemberekkel nyilvánosan tegeződik? Szabad-e uriembereknek nyíltan letegezni az ismerős urileányokat? Megengedik-e Arad város uri férfiai, hogy feleségüket az összes ismerős férfiak per szervusz Mancsi stb. megszólítással köszöntsék. Méltóztassék ezen ügyben a társadalom elit hölgyközönségének véleményét is meghallgatni. — Szíves válaszukat . . . stb. egy erdélyi uriaszony.”

Levelét hozzászólás és állásfoglalás végett szívesen bocsájtjuk a nagy nyilvánosság elé. Szeretnők, ha az aradi társaság elit hölgyközönsége valóban véleményét nyilvánítana soraival kapcsolatosan. Mi a magunk megjegyzéseit utolsónak tartogatjuk, mindenestre azonban nagy örömmel vesszük ha minél többen és minél bővebben szólnának hozzá a felvetett problémához — azok, akik bizonyára legelsősorban vannak ebben a kérdésben érdekelve. — Arad város fiatal asszonyai és lányai.

LEGUJABB.

Németország engedékeny. — Rendkívül súlyos követelések.

BUCURESTI. Wirth kancellár válaszolt a garancia bizottság jegyzékére s kijelentette, hogy elfogadja a jegyzékben említett követeléseket, ámbar hangsúlyozza, hogy azokat rendkívül súlyosnak tartja. Reméli azonban, hogy a jóvátételi bizottság számot fog vetni Németország súlyos pénzügyi helyzetével. (Rador.)

Milliárdos építkezési hitel. — Magyarországon kezdődik az építkezés.

BUDAPEST. Az indemnítási javaslatban a kormány egy milliárdos állami építkezési hitel megszavazását kéri a nemzetgyűléstől. Az országos lakásépítési bizottság ebből az összegből 482 kis lakás építését határozta el. Az építkezést még az idén meg fogják kezdeni.

Bajorország megrendszabályozása.

(Diktátort neveztek ki az ország élére.)

BERLIN. Ebert birodalmi elnök diktátort nevezett ki Bajorország élére, mert a köztársaság védelméről szóló törvényt nem szavazta meg, sőt azt visszautasította. A bajorországi polgármesterek mámiatt Nürnbergben gyűlést tartottak és elhatározták, hogy feliratot intéznek a kormányhoz, hogy Berlin és München között békés megoldást keressen.

BERLIN. A birodalmi kormány megütközött azon, hogy a bajor kormány nem informálta előre arról, hogy a köztársaság védelméről szóló törvény végrehajtására egy külön rendeletet adott ki. Teg-

nap este a berlini bajor követ megjelent ugyan Wirth birodalmi kancellárnál, de a rendelet ekkor már életbelépett. Berlini politikusok szerint a bajor kormány nem volt illetékes ilyen rendelet kiadására. Szerintük Münchenben forradalmosdit játszanak, akkor, amikor Németország egysége súlyos veszedelemben van. A bajorországi északi városok polgármestereinek nürnbergi kongresszusán elhatározták azt is, hogy a kormányhoz intézendő feliratukban arra is kéri fogják a kormányt, hogy minden erejével őrizze meg a birodalom egységét.

Héjjas és öt társa

vizsgálati fogságban maradt.

(A letartóztatottak kihallgatása.)

A nyugatmagyarországi fölkeles ügyében letartóztatott Héjjas Ivánt és társait Miskolczi Ágost kir. ügyész kihallgatta. Közülük Mészáros Gyula egyetemi tanárt szabadlábra helyezte. A gyanúsítottak azt vallották, hogy ők csupán Magyarország határait akarták Ausztria ellen biztosítani. Mészáros pedig azt vallotta, hogy bécsi barátaival régibb idő óta tárgyalt egy közös magyar-osztrák nemzeti akcióról. Tárgyalásainak eredményét közölte Héjjas Ivánnal és Prónay Pállal. Ez utóbbi ki jelentette, hogy semmi ilyen akcióba nem bocsátkozik és nem is avatkozott a dologba. Az osztrákokkal való tárgyalások egyébként hamar megakadtak, mert az osztrákoknak nem volt pénzük.

Mészáros akciójától függetlenül toborozták Héjjasék a maguk nyugatmagyarországi őrtálló csapatát. Héjjas a kihallgatáson ki jelentette, hogy ez irányu tetteiért vállalja a teljes felelősséget. Kívánja, hogy állítsák törvényes bíróság elé és ha az bűnösnek találja, akkor a büntetést teljes megadással fogja viselni.

A kihallgatások után az ügyész kihirdette Héjjas Iván, Juhász Lajos, Bónis Arkangyal páter, Osváth Zoltán, Balló Ferenc és Fordor Lajos előtt az előzetes letartóztatás fentartását.

A vizsgálat megállapította azt is, hogy Hir György képviselő a fölkeles ügyét Héjjaséktól teljesen függetlenül irányította és nagyobb összeget bocsátott a fölkeles céljaira rendelkezésre. Hir György mentelmi jogának felfüggesztésére megtörténtek a lépések.

Elengedték a tüntetőket.

Az Ébredő Magyarok tüntetéséből kifolyólag, mint az Aradi Közlöny tegnapi számában jelentette, letartóztatták Varga László hivatalnokot, Kiss Ferenc díjnokot és Tóth László napszámost igazoltatás miatt. Ennek megtör-

ténte után elbocsátották őket. — Ugyanez történt azzal a 40 emberrel, akit az Eszterházy-utcában fogtak el. A lázító röpiratok szerzői és terjesztői ellen szintén megindult az eljárás.

Mit mond az ügyész.

Miskolczi ügyész, a kihallgatások vezetője, a következőket mondta egy lap munkatársának:

— Héjjas Iván és a többi gyanúsított vallomása között a kihallgatások alkalmával semmi ellentétet nem találtam, így szembesítésekre sem volt szükség. Ki kell jelentenem, hogy Héjjas Iván férfisan vállalta a felelősséget mindazért, a mit tett, nem himezett-hámozott, mindent őszintén bevallott. A mikor kihirdettem előtte az előzetes letartóztatásról szóló végzésemet, azt is a legnagyobb nyugalommal fogadta. A gyanúsítottak ellen — mondotta a királyi ügyész — statárialiter folyik az eljárás, de ez csupán technikai okokból történik, mert így sokkal inkább van módjában a királyi ügyésznek világosságot vetni a Nyugatmagyarországon történetekre.

A legitimisták.

BUDAPEST. A nemzetgyűlés folyosóján a legérdekesebb téma a nyugatmagyarországi fölkeles. Pallavicini György őrgrof interpellálni szándékszik és ki fogja jelenteni, hogy a Nyugatmagyarországon történetekben a legitimista köröknek semmiféle része nem volt.

Hir György.

BUDAPEST. A nyugatmagyarországi eseményekkel kapcsolatosan a Magyarág Hir György képviselőről azt írja, hogy a háborúban különös nevezetességre tett szert. A lap szerint a monarchia egyik legvittezebb katonája volt, akit a legtöbbször tüntettek ki az osztrák-magyar hadseregben. Ő volt az első különimény parancsnok, hogy katonai tudását és harci tapasztalatait önálló formáció élén

tudja teljesíteni. Vakmerősége és halálmegvető bátorsága szinte fogalomná tették a nevét a több millió hadseregben és nem egy katonai művellet csak azért dőlt el az osztrák-magyar hadsereg javára, mert ő vette a kezébe a megindást. Károly király nem egyszerűen tüntette ki személyes megszólításával és később a következő királyi parancssal küldte a harctérre haza: „Hazaküldöm és megtiltom, hogy többé a frontra jöjjön, mert Ön meg kell, hogy maradjon példának a jövő nemzedék számára.” A hadsereg főparancsnokság megfestette az arcképét, mint a monarchia legvittezebb katonáját a hadmúzeum számára. A frontviselet magyar kisczardák bevalasztották az első nemzetgyűlésbe. A parlamentben azonban nem szerepelt, mert energiáját és erejét más célokra tartogatta. Annak idején az első nyugatmagyarországi felkelés kor elsőnek volt ott Héjjassal és Prónayval. A mostani szereplése ismeretes.

Távozó színészek.

Benkőné Lützenmayer Poldi.

Csak nemrég ünnepeltük jubileuma alkalmával az aranyos kedélyű Benkő nénit és most itt hagy bennünket. A volt Szendrey-rezsim utolsó tagja a színháznál. Talán ezért is megy el Aradról, ahol közel két évtizede működik. Ez a kötelességtudó, verbeli művészasszony már nem is érzi jól magát a fiatalok között, akik — sajnos — nem tudják, hogy mi a művészi tradíció. Bucsfellépése nem lesz Benkő néinek. Zajtalanul, a tapló mámorító zenéje nélkül megy el Aradról, hogy hosszú dicsőségben gazdag művészpályája után megszerezze magának a pihenést. Az aradi közönség bizonyára sajnálattal veszi tudomásul távozását.

Szegő Lili.

A temperamentumos, mindig sikkes és elegáns szubrett is megválik a színtársulattól. Prónay színésznőnek jött Aradra, ahol rokonszenvesen fogadták. Szendrey Mihály felfedezte benne a szubrett-talentumot és szerepekhez juttatta. Azóta Szegő Lili rövid megszakítással dédelgetett kedvence az aradi közönségnek. Egyik legtehetségesebb tagja volt az aradi társulatnak. Játszott operettekben, operákban, prózai darabokban és mindig megállotta a helyét. Ugy hiszik, hogy férjhez megy és ezért hagyja ott dicsősége színhelyét. Az aradi közönség azt kívánja kedvencének, hogy új szerepkörében oly elsőrangú legyen, mint a színpadon.

László Andor.

Mindössze háromnegyed év óta van Aradon és már is kedvence a közönségnek a szép hangú, elegáns, rokonszenves fiatal művész. Többrendbeli sportbajnokság elnyerése és női szívek öszszeszezása után távozik Aradról. Amikor először lépett fel László Andor az aradi színpadon, rögtön megnyerte a közönséget a maga részére. Voltak sokan, akik

csak azért ment a színházba, mert László Andor játszott. Most azután vissza kell mennie Budapestre, ahová szerződés kötelezte szőlője. Elárulhatjuk, hogy szívesen maradt volna Aradon, ahol igen jól érzi magát s akár le is mondott volna budapesti szerződéséről, de közte és a színház igazgatósága között árhidalhatatlanok az ellentétek bizonyos kérdésekben. A rokonszenves bonviván pénteken bucsuzik a Luxemburg grófiában. Tisztelői bizonyára meg fogják történi a színházat, hogy méltóan búcsúztassák.

HIREK.

Aradon nincs koleraveszély.

Az egészségügyi bizottság tegnap délután ülést tartott. Dr. Cucu Vazul, városi főorvos jelentette, hogy a Bucuresti mellett keletkezett kolerajárvány szűnőben van. Többeket aggodalommal töltött el a járvány, mert attól féltek, hogy Aradra is beharcolják. Aggodalomra azonban nincsen ok, mert a fertőzött hely teljesen el van zárva a forgalomtól úgy, hogy még Bucurestiben sem fordult elő koleraeset. A főorvos jelentését a bizottság megnyugvással vette tudomásul.

Még három nap áll rendelkezésükre ama hátralékos vidéki t. előfizetőinknek, kik tartozásaik újabb súlyos költségek nélkül akarják leróni. A bírói behajtás alól mentesek lesznek azok, akik lapunk kiadóhivatalát levélben értesítik és feladóvevénnyel igazolni tudják, hogy a hátralékos előfizetési díjakat e hó 28-ig, *ostára* utták.

— **Politikai tanácskozások Szovátán.** Bucuresti. Szovátáról jelentik: Maniu Gyula, Vajda-Voevod Sándor és Erdélyi János politikai vezérek ideérkeztek. Beavatott helyről nyert értesülés szerint a legmagasabb helyen megkísérik az erdélyi és regátbeli politikusok kibékítését. Ferdinánd király öfelsége még e hét folyamán Szovátára érkezik és érintkezésbe lép Maniuekkal. (Rador.)

— **Aggasztó helyzet Görögországban.** Athen. A politikai helyzet egyre aggasztóbbá válik. Naponta százával jelennek meg a kormány ellen röpiratok, viszont a kormány hajszát indított az ellenzéki vezérek ellen és többet közülük le is tartóztattak. Többen kívánják Venizelosz hazatérését, mert egyedül ő lenne képes a helyzetet tisztázni. (Rador.)

— **Az energikus fascisták.** Róma. Viktor Emánuel olasz király kihallgatáson fogadta Mussolinót, a fascisták vezérét, aki kijelentette az uralkodónak, hogy a legmakacsabb harcot fogják megindítani mindenki ellen, aki a fascisták szervezetét megbotlygatni vagy felrobbantani akarná.

— **Atutalásokat jutányosan pontosan eszközöl.** (Minortemplommal szemben.)

— **Kommunista gyermekek kongresszusa.** Berlin. A „Rote Fahne” azt írja, hogy Thüringiában kommunista gyermekek kongresszust tartottak, amelyen 500 delegátus jelent meg 20.000 kommunista gyermek képviselőjével.

A fürdés újabb áldozatai. (Három vízvesztette lábát a talajt és eltűnt a hullámokban. Ugyancsak tegnap délután történt a másik szerencsétlenség. Az aradi hid mellett fürdött Marcsán Mária 21 éves leány. Uszni nem tudott, véletlenül a mély vízbe lépett. Az ár elkapta és elmerült. A fiatal leány néhány percig a víz színén tartotta magát. A parton többen nézték végig a borzalmas halálküzdelmet. Többen siettek a leány megmentésére, de már későn érkeztek. Bedő holttestét még nem sikerült megtalálni. Ma délelőtt jelentették a rendőrségnek, hogy a gyepvár közelében egy meztelen férfinak vetett ki a Maros. A hatósági orvos megállapította, hogy a hulla 24 órája van a folyóban. A holttest személyazonosságát nem lehetett meg tudni.

Talán még sohasem szedeti a Maros annyi áldozatot mint az idén. Ahogy az idő melegebbre fordul, a közönség nagy tömege menekül a hőség elől a Marosba. Dacára a hatóságok szigorú intézkedéseinek, a fürdőzők könnyelműen lépik át a bekerített helyet és ez idézi elő a naponként megismétlődő halálos szerencsétlenségeket. A tegnapi napon **három szerencsétlen lett a könnyelműségnek áldozata.** Az egyik szerencsétlenség a timisoarai (temesvári) hid közelében történt. **Bedő János** 10 éves siketnéma fiú az ingyen fürdőből kiment a szabad Marosba. A Maros az utóbbi időben annyira leapadt, hogy csaknem át lehet gázolni rajta. A szerencsétlen gyermek vígan lubickolt a sekély vízben, amikor egyszerre el-

vesztette lábát a talajt és eltűnt a hullámokban. Ugyancsak tegnap délután történt a másik szerencsétlenség. Az aradi hid mellett fürdött **Marcsán Mária** 21 éves leány. Uszni nem tudott, véletlenül a mély vízbe lépett. Az ár elkapta és elmerült. A fiatal leány néhány percig a víz színén tartotta magát. A parton többen nézték végig a borzalmas halálküzdelmet. Többen siettek a leány megmentésére, de már későn érkeztek. Bedő holttestét még nem sikerült megtalálni. Ma délelőtt jelentették a rendőrségnek, hogy a gyepvár közelében egy meztelen férfinak vetett ki a Maros. A hatósági orvos megállapította, hogy a hulla 24 órája van a folyóban. A holttest személyazonosságát nem lehetett meg tudni.

— **Szociálista állam ma lehetetlen.** BÉCS. A bécsi munkások szakszervezeti és politikai bizalmiférfiainak ülésén Seitz, a nagynevű szociálista vezér, mint a gyűlés elnöke a következő érdekes kijelentést tette: „Nincs nemzetgazdaságilag képzett szociáldemokrata, aki ma főleg az orosz és magyarországi rettenetes tapasztalatok után még azt hinné, hogy az állig felfegyverzett kapitalisztikus nagy államok közepette egy szociálista állam lehetséges volna.”

— **Eljegyzések.** Enricos Arnopulos, az aradi Kornis-cég vámprokuristája eljegyezte Singer Irén urleányt Timisoaráról.

Reissfeld Sárika és Singer Lipót jegyesek.

Schmarda Józsa urleányt eljegyezte Kanyuk János, a „Gazdák” Biztosító Intézet Rt. főtisztviselője. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Házasság.** Weiszberger Gusztáv és Mahler Magda f. hó 23-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Földes Mihály házassági akadálya.** Földes Mihály, az aradi szintársulat volt tagja a napokban Aradra érkezett és itt menyasszonyával meg akart esküdni. Ma megjelent Földes az anyakönyvi hivatalban, ahol kijelentették neki, hogy házasságát nem kötheti meg, mivel első feleségétől Magyarországon választották el és az ottani válóívet a romániai törvények szerint csak abban az esetben érvényes, ha azt előbb egy itteni törvényszék érvényesíti. A művész ezek szerint valószínűleg kénytelen lesz Magyarországra visszautazni és ott szerződést vállalni, mivel menyasszonya nélkül természetesen nem hajlandó Aradra jönni.

— **Tizenegy hónap alatt 33 lei** gyógyszerár-jövedelem. A város egészségügyi bizottsága tegnap délután tartott ülésén foglalkozott a Mosóczi-telapon lévő gyógyszerár bérletének kérvényével, amelyben a gyógyszerár elhelyezésének engedélyezését kéri. Kérését azzal indokolta, hogy a gyógyszerár 11 hónap alatt mindössze 33 lei jövedelmezett. A bizottság a kérést elutasította, mert a gyógyszerár engedélye a Mosóczi-telapra szól.

— **Poloskairást vállal** Lovas a kástisztító, Str. Oituz (Illés-u.) 30a.

— **Drágul a papir.** Berlin. A papir drágulása következtében az utóbbi hetekben Németországban 4000-nél több napilap és folyóirat szűnt meg.

— **Zita és az osztrák császárpárt.** Bécs. A császárpárt vezetősége ma levelet kapott a Madrid mellett levő El-Pradoból Zita excsászárné gyermekeinek nevelőnőjétől, Kassenbrok Teréz grófnőtől. A grófnő azt írja, hogy örömmel közli, hogy Zita és az újszülött hercegné jól vannak. Az excsászárnét megdöbbentette a bécsi gondoskodása és köszöni a szeretetküldeményeket. Egyben annak az óhajának adott kifejezést, hogy ismerni kívánja az adakozók névsorát.

— **Eckhardt magyar sajtófőnök marad.** Budapest. Eckhardt Tibor miniszteri tanácsos, akit Dorozsmán képviselőnek választottak, sajtófőnök marad, mivel az országgyűlési képviselőkre vonatkozó összeférhetetlenségi törvény a nemzetgyűlési képviselőkre nem vonatkozik.

— **Az Aradi Athletikai Club f. hó 29-én este 8 órai kezdettel táncos és** dijkiosztással egybekötött clubvacsorát rendez, melyre hölgy- és férfi tagjait ezuton is tisztelettel meghívja az Elnökség. Jelentkezés péntek délig a sporttelepen Gencsinél.

— **Czernin az orosz követ fia el.** Bécs. A nemzetgyűlés mai ülésén gróf Czernin Ottokár interpellációt terjesztett be, amelyben Schlichter, az orosz szovjet bécsi képviselője fiainak a mulhethi kommunista tüntetésben való részvételével foglalkozott. Beszédében a szovjet képviselő fiainak kiutasítását követelte.

— **Templomrabló volt magyarországi képviselőjöl.** Budapest. Május 29-ről 30-ra virradó éjszaka ismeretlen tettes ellopott a marcali katolikus templomból egy áldozókegyház és összetört egy keresztet. Hosszas nyomozás után kézrekerítették a tettest **Zrinyi Márton** személyében. Zrinyi a közönséges betörőktől annyiban különbözik, hogy ő ugyanabban a kerületben, amelynek a székhelyén betört a templomba, képviselőjöl volt. A volt képviselőjöl a kaposvári törvényszék 5 évi fegyházra ítélte el.

— **Kipusztultak a patkányok** mindenütt, ahol a „Radikál” patkányirtó szert használták. Emberre és más állatra veszélytelen, csak a patkányt és egeret öli meg. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Mégis csak lesz olcsó hus.

(A polgármester garanciája.)

Amint megírta az **Aradi Közlöny**, tegnap este a Husellátó konzorcium 40 darab szarvasmarha helyett csak tíz darabot vett át. Dr. Angel István polgármester a szakértőkkel megvizsgáltatta a konzorcium által vásárolt 10 darab szarvasmarhát, azonban csak 8 darabot találtak megfelelőnek. A mai napon ismét 36 darab szarvasmarha érkezett Aradra, a melyekből 28 darab kerül levágásra. A polgármester kijelentette munkatársunknak, hogy a jövőben feltétlenül biztosítja Arad husellátását. Ugyanis a mészárosok kötelesek a hatóságnak bejelenteni a napi szükségletüket és a konzorcium köteles a szükséges mennyiséget naponta rendelkezésükre bocsátani. Holnap, szerdán a következő mészárosok mérnek olcsó húst: Reisz Károly, Kruppa Károly, Dema Gusztáv, Beé Antal, Sárközi György, Csenka Ágoston, Reisz Antal, Velnegán Péter, Sugán György, Reisz Testvérek, Czomor Péter, Kovács József és Guther Rezső. Az olcsó húst kimérő mészárosok kötelesek a hus árát feltűnő helyen kiüggeszteni és ki-
zárólag az olcsó 8—10 és 12 leles marhahúst szabad mérniük.

TA VIRATOK.

Tanácskozások a jóvátételről. — Poincaré terve.

PÁRIS. A Newyork Herald megerősíti azt a hírt, hogy **Poincaré** francia miniszterelnök magával viszi Londonba azt a végleges tervet, amelyet a jóvátételi kérdés megoldására készített. Poincaré tervével összefügg az is, hogy egyelőre csak két heti moratoriumot akar engedélyezni Németországnak. A beavatottak szerint a kérdés végleges megoldását Poincaré úgy képzei el, hogy össze akarják egyeztetni Franciaországnak a Németországtól haladéktalanul szükséges fizetéseket és követeléseket **Lloyd George** angol miniszterelnöknek azzal a tervével, hogy Anglia elengedi a Franciaországgal szemben fennálló követeléseit, viszont ugyanennyivel leszállítja a Németország által még fizetendő jóvátétel összegét.

Interpelláció Károlyi Mihályért.

BUDAPEST. Nagy Ernő Rádsai-párti képviselő ma interpellációt jegyzett be gróf Károlyi Mihály vagyonelköltözési pórénak ügyében. Az interpelláció szerint a kincstári jogügyek igazgatósága nem hozott fel bizonyítékokat Károlyi bűnössége mellett és az igazgatóság a bírói döntést mesterségesen halasztgatja.

A leu további javítása. (A kormány további akciója.)

Bucurestiből jelentik, hogy a kormány érdekes akciót vezet be a leu további javítására. Arról van szó, hogy az ideai termésexporttal kapcsolatban a kiviteli illetékeket nem a román vámállomásokon, hanem a *külföldi román követségeken fizessék le* az exportőrök, illetve a vásárlók effektív leiekben. Ennek a rendelkezésnek hasznos eredményei kézenfekvők. A külföldi vásárlók, akik az új román termésből nagymennyiségű gabonát kötöttek le, a kiviteli illetékek befizetésére leieket lennének kénytelenek vásárolni, ami külföldön óriási leikeresletet idézne elő. Ilyenfor-

mán a külföldi piacokról az effektív lei egyre inkább eltűnne és a spekuláció sem használhatná fel a maga oéjaira. Remélik, hogy a leu külföldi árfolyama ilyenformán rövidesen lényeges emelkedést mutatna, sőt hivatalos helyen azt hiszik, hogy az ilyen módon elért árfolyam messze túlhaladná a várakozásokat.

Hat hónap alatt előzetes számítások szerint mintegy hat millió leit fognak a külföldi követelések egybegyűjteni. A leiben való fizetés nemcsak a gabonavásárlásoknál lesz kötelező, de a *fa és petroleum szállítványoknál is*.

Báró Bánffy Dezső özvegye nyomorog.

(Koldusbot és trill.)

BUDAPEST. Az „Az Ujság” munkatársa ma meglátogatta néhai Bánffy Dezsőnek, Magyarország volt miniszterelnökének özvegyét az egyik váci-utcai ház harmadik emeletének udvari folyosóján levő lakásában. A miniszterelnök özvegye tudvaleg a napokban kapott trafikengedélyt. A hírlapírónak maga Bánffyné nyitott ajtót kacsiny két szobás lakásában. Könnyezve mondotta el a szegényes bútorokra mutatva: Ez maradt meg, ez minden, ami az enyém! Már mindent eladtam, még a kis ezüstömet is, mert *kell a pénz kenyérre!* Szegény uram sohasem volt gazdag. A megélhetésre elégtelen a nyugdíjam, mely egyéb jövedelemmel, így a Bimbó-utcai palotám jövedelmével együtt évi 12.000 korona volt. Békében szépen meg is éltem ebből, azonban jött a háború és én 1916-ban eladtam a Majláth grófnak 300.000 koronáért a Bimbó-utcai palotámat. Ebből az összegből 200.000 koronáért hadikölcsönt vettem, százezret pedig elvittem az élet. Most évi 5.000 korona nyugdíjat kapok, míg a hadikölcsönkötvények után évente 8800 koronát. Van egy cselédem és a mai jövedelemem ennek a fizetésére alig elég. Most már nincs mit eladnom. Megtörtént, hogy éheztem. Ott tartottam már, hogyha semmi sem segít, akkor koldulni megyek. Ekkor elmentem a miniszterelnökhöz, hogy adjon mozit vagy trafikot, mert semmim sincsen. Bethlen miniszterelnök, Kállay pénzügyminiszter is nagyon kedvesek voltak. A múlt héten azután levelet kaptam Kállaytól, hogy megkapom a pécsi nagytőzsdét. Weber Ernőné egy tábornok özvegye a társam, azonban neki sincsen pénze a berendezésre. Ma utazom ebben az ügyben Pécsre. Egy íróasztalra mutatva mondja: „Ha éhen kell halnom, akkor sem válok meg ettől, az uramé volt!”

Az újságíró ekkor elbucszott Özvegy Bánffynétől abban a lakás-

ban, ahol az ágy fölött Bánffy Dezsőnek Magyarország egykori miniszterelnökének képe függ.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Július 25.) Dollár 162, марка 34, dinár 200, sokol 3.55, francia frank 14.5, magyar korona 13.5. Kifizetések: Budapest 940, Bécs 220, Berlin 33.50, Prága 3.60.

Bucuresti kurzusok. (Július 25.) Марка 33, francia frank 13.60, dinár 203, sokol 3.65, dollár 165, magyar korona 11.5. Kifizetések: Páris 13.50, Newyork 164, Prága 3.58, Berlin 31.75, Bécs 50, Budapest 10.5.

Zürichi nyitás. (Július 25.) Berlin 105, Newyork 525.75, Milano 24.45, Prága 11.70, Budapest 32.50, Zágráb 162.50, Varsó 8.50, Bécs 1.75, osztrák bélyegzett korona 2.

Budapesti nyitás. (Július 25.) Dollár 1510, марка 3.06, osztrák korona 4.30, lengyel марка 30, leu 9.45, sokol 32.75. Kifizetések: Bucuresti 940, Berlin 306, Milano 69.00, Prága 33.00, Zürich 280.00, Bécs 4.55.

A leu párisi jegyzése (július 25.): 7.40.

Zürichi zárlat. (Július 25.) Berlin 105, Amsterdam 204.80, Newyork 525.50, London 23.44, Páris 44.34, Milano 24.32, Prága 11.60, Budapest 32, Zágráb 162.50, Varsó 8.50, Bécs 1.75, osztrák bélyegzett korona 2.

Budapesti zárlat. (Július 25.) Napoleon d'Or 5920, angol font 6800, dollár 1528, francia frank 129.50, марка 303, lira 70.00, osztrák korona 4.20, leu 9.52, szokol 33.50, svájci frank 295.00, dinár 18.60. Kifizetések: Bucuresti 950, Milano 69.25, Berlin 303, Páris 128.50, Prága 33.85, Zürich 292.50.

A kincstári bonok. Bucuresti. A kincstári bonok konszolidációjáról szóló szerződést tegnap aláírták. (Rador.)

Gabonaárak Magyarországon. Budapest. A tegnapi gabonapiac árai a következők voltak: Dunántúli és pestmegyei buza 6250—6300, új buzéért augusztusi szállításra pedig 6150—6200 koronát fizettek métermázsánként. Rozs, ugy az új, mint az ó, feladó állomástól 5075—5100 koronáért kelt el. Budapesten fekvő zabért 6700—6750, míg új zabért augusztusi szállításra 6600 koronát fizettek. Morzsolt kukorica 5700—

5800 a feladó állomástól, őszi árpa 5100—5200 kor. Repcemag 11.200—11.500, biborheremag 38.000—40.000 korona a feladó állomástól. — Sertésárak: elsőrendű urasági sertés 260—265, elsőrendű szedett 250—260, egyéb minőség 160—200 korona kilogrammonként.

Irodalom és művészet.

A nyári színház heti műsora. Szerda: Tatárjárás. Barics Gyula felléptével. Csütörtök: Legénybucsu. Barics Gyula felléptével. Péntek: Luxemburg grófja. László Andor bucsufelléptével.

A Zsidónő. Hosszas pihenés után tegnap este került ismét bemutatóra Halevy híres operája, a „Zsidónő.” Ezúttal a két férfi főszerepben vendégekkel, akiket már régebből jól ismer Arad közönsége. Eleazárt Ruvinszky Ráfael, a cluji (kolozsvári) magyar operatársulat tenoristája énekelte kissé indiszponáltan. Rekedtsége különösen a felső regiszterek fortínál éreztette hatását. Középfekvéseinek frazirozása, finom pianói és átértése kiválték a negyedik felvonás végárijájában azonban olyan tökéletesek és öntudatosak, ami dacára ennek, a művész kiváló kvalitásait mégis méltán bizonyítani tudta. Játéka és felfogása különben is teljes illúziót kelte, uralta állandóan a színpadot. Brogni szerepében Rácz Imrét hallottuk. Színes és érces tónusú hangja szokatlanul nagykiterjedésű. Énektechnikája fejlett, játéka drámai. Különösen a harmadik felvonás átokáriája után ünnepelte hosszan a közönség a kiváló művészt, aki sok színészi és énektudást igénylő alakításával méltán rá is szolgált a publikum lelkes elismerésére. A kórusok gyengesége és a kaotikus zürzavar nagyban ártott az előadás sikerének, néhány esetben, minden operai stílust és zeneiséget nélkülöző helybeli szereplő szintén. Z. Várad Margit elsőrangú dispozicióval énekelte a címszerepet. (bgy.)

A Zenei Szemle júliusi száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: Vezércikk: Járossy Dezső: Nyári zeneművészet. — Zenei Élet: Papp Viktor: Dohnányi, az operatár. — Tárca: Mohácsi Jenő: Mahler Gusztáv Budapesten. — Arckép: Boroskeő Lajos, Zerkowicz Béla. — Rovás: Az aranyhid nem épül! — Hircsarnok: Bartók színpadi műveinek zongorakiadása. — Dohnányi Ernő hegedűversenye. — A magyar zene hollandiai térfoglalása. — Egy operaházi zsűri ítéletének sorsa. — A bécsi egyházi zene pusztulása. — Salzburgi nemzetközi kamarazenei ünnepségek. — Saint-Saens temetése. — Liszt Ferenc élő tanítványai. — „Grottesk” albuma. — Apróhírek csarnoka. — Irodalom: Kereszty István, Isoz Kálmán, Latin zenei paleografia és a Pray-Kóder zenei hangjelzései. — M. A. Kretschmar, Einführung in die Musikgeschichte. — Évi előfizetés 28 leu. Mutatványszámot készítségül küld a kiadóhivatal: Timisoara, i. Nagy-örut.

A színházi iroda hírei. Barics Gyula, az aradi közönség dédelgett, kedvenc művésze lép fel szerdán este a Tatárjárás című operetben. Wallenstein hadnagyot Győző Alfréd, a kiváló komikus alakítja. Csütörtökön este szintén fellép Barics Gyula és pedig a Legénybucsuban. A darab már hosszú hónapok óta nem ment Aradon és most teljesen új szereposztásban kerül színre. Pénteken este bucsuzik a társulat kiváló éneke, László Andor a Luxemburg grófja címszerepében. A közönség körében már nagy akció indult meg, hogy a közkezdett művészt minél ünnepélyesebb keretek között bucsúztassák el.

A színházi idény utolsó előadását a Glória (ATE.) sporttelepén felállított nagy színpadon tartja meg a színház. Vasárnap este künn a szabadban a Lumpácius vagabundus, vagy a három jómadár című énekes bohózat kerül színre, melynek keretében nagy kabarét rendez a társulat. A kabarében a társulat összes elsőrendű tagjai résztvesznek. Előadás után a legkülönfélébb attrakciók mulattatják majd a közönséget. Külön játéktermek, éttermek állnak majd a közönség rendelkezésére.

Mozl.

Nagyszabású amerikai detektívdráma bemutatója az Apollóban szerdán. Az amerikai Regent filmgyár legnagyobb alkotásainak egyike az a kép, amelyet „Finn detektív” címen vetít az Apolló színház. A kép páratlanul izgalmas cselekmény keretében ad alkalmat Finn detektívnek bűnmulatráméltó produkcióinak bemutatására. Finn detektív nem a közönséges trükkökkel dolgozik, melyekben fekvő művészettel alkotja meg tennivakóit. Ebben a képben különösen nehéz feladatok előtt állva kell kiderítenie egy a bűnök komplexumából álló bűncselekményt, a melynek különös fontosságot ad az a körülmény, hogy az állam érdekeit kell megóvnia. A roppant izgalmas kép az érdeklődést az első pillanattól az utolsóig lekötöti és jelenetről jelenetre egyre csak feszíti a figyelmet, hogy a végső kifejtést annál nagyobb megkönnyebbülés kísérelje. A filmgyár, amelyet különben gondos és precizitással elkészített művei folytán Európa moziátogató közönsége is előnyösen ismer, ezúttal is a nevéhez méltó munkát végzett. Ugyancsak nagy elismerést érdemel Arthur Finn, aki a detektív szerepében valóban eseményszámba menő mutatványokkal nyugtázza a nézőt. A nagyszerű képet szerdán először vetíti az Apolló színház.

Aki nyaralni, vagy tündőre megy, ép úgy olvashatja az „Aradi Közlöny”-t mint odahaza. A kiadóhivatal bárhol — külföldre a bélyegköltség megtérítése mellett — utána küldi az előfizetőnek az „Aradi Közlöny”-t.

A szerkesztés:

KÁROLY JÓZSEF

felel

Cenzor: Dr. Romul Magan.

Utlevelekre

visumot, külföldieknek utlevelet Cluj (Kolozsvárról) vagy Bucurestiből hetenként négyszer közlismert pontossággal a „Kelet” hirlapiroda szerez.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttéért nem vállalunk felelősséget.

FELHÍVÁS.

Egy ügyfelem átvenni szándékozik Özv. Rosenberg Edéné, Cal. Bihorulul 5. szám alatti vendéglőit üzletét. Felhívom tehát nevezettnek eszelezes hitelezőit, hogy megtalálják követeléseiket irókamban 3 nap alatt jelentésük be, mert azontul ügyfelem az eszelezes követelésekért felelősséget nem vállal. 3407

Dr. HÖFFLICH BÉLA,
ügyvéd, Str. Eminescu 32. sz.

Levellezés.

TÁMOGATNÉK 16—18 éves kisleányt. Találkás leveleket lehetőleg teljes címmel „Még soha” jellegre kiadható kérembe. Discretio — becsületesszóra. 3406

MÁGAS terméti, saját lakással rendelkező fiatal urinő, vagy leány intim barátságát keresi discretio uriember. Méréselt összeggel támogatom. Lehetőleg fényképpel, valamint címmel ellátott leveleket kérek „Temperamentumom” jellegre Wallinger hirdetőjébe. 12387

Alkalmazás.

JÓL főzni tudó szakácsnő keresetlik. Cím Wallinger hirdetőjében. 19486

TAKARITONÉ keresetlik „Motor szálló”-ba Calea Radnei-ut 3. 3410

IDŐSEBB gyermektelen házaspár ház-mesternek ajánlkozik. Cím Wallinger hirdetőjében. 12387

TIZENÖT—TIZENHAT ÉVES egészséges, jó házból való, 2—3 polgárit végzett: fű TANULÓUL és egy becsületes, egészséges fű bolti szolgának Weinberger ékszerésznél felvétetnek. 3412

TANULONAK jó házból való fűt teljes ellátással felvesz Jakubovits fűszerkereskedő. Motor állomással szemben. 3413

Vétel és eladás.

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákért, perzsa, szmirna, argamant-szőnyegeket, török kendőket, antik és modern butorokért, zongorákért, modern és antik dísz tárgyakért, japán vázákért, régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecst régiségekért. Szépművészeti Salon Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortutay-palota. 11911

ALLANDÓ KÉPKIÁLLÍTÁS Karpelnél. Ugyanott 20.000 kötet könyv olvasó kiállítás. 12621

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, figurákat, vázákat, szobrokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, festményeket, mindenfajta ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, dísz tárgyakat és egyéb gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique (Bulev. Regina Maria 20. Fischer Eliz-palota.) Alkalmi ajándékok és bevásárlási forrása. 11691

TIZENÖT ÉVES, magyar állami kazán, magánjáróvá átalakítva, Hoffner cséplővel, üzemben. Husz napi szerződött csépléssel, felérésben eladó. Gulácsy Mátyás Varasul-Mare (Nagyvarjas) Arad-megye. 3884

UTIKÖNYVEK, szakmunkák, regények kb. 20.000 kötet, félárban kerülnek eladásra Kerpel könyvtárában. 12661

ROMÁN órákat adok iskolás gyermekeknek megbecsülések d) a. 2 órától Str. Coabue (Wesselényi-utca) 15. emelet. 2330

EGY világos ágy, ruganyos lószőrmadracsal eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 12387

ZONGORA, elsőrendű bécsi gyártmány, olcsón eladó. Cím: Wallinger hirdetőjében. 12387

ELADÓ PINCEBERENDEZÉS, 1000 Hl. horod kifogástalan állapotban, 12—64 Hl. nagyságban. Cím a kiadóban. 3405

SPITZKÖLYKÖK fajtiszták eladók. Cím Szirmel hirdetőben Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11808

EBÉDLŐPERZSA 3X2 méter, eladó. Strada Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11808

KERESZTHUROS elsőrangú rövid, fekete zongora és pianino eladó. Str. Tribunal Axente (Damjanich-utca) 14. 11808

AMERIKAI írógép látható krással olcsón eladó. Strada Cozdu (Szent István-utca) Hoffmann-ház. 12524

Ingatlan.

STRADA SFT. GHEORGE (Dezső-utca) 1a) számú ház olcsón eladó. Cím a kiadóban. 3409

HÁZAK, egyéb ingatlanok eladását előnyös feltételek mellett vállalja Wallinger iroda. 12387

Üzletek.

JÓFORGALMU FÜSZERÜZLETET keresek megvételre házzal együtt, lakással és kerttel, részletes ajánlatok kívántatnak „Fűszeres” jelleg alatt a kiadóba. 3394

KRASSÓSZÖRÉNMEGYEBEN jómenevű földalom lakóházakkal eladó. Bövebbet Wallinger-irodában. 12387

Különféle.

PENZTÁRCAM okmányokkal elvesztett. Megtalálót kérem a pénz megtartása mellett az okmányokat a tárcával visszaküldeni sziveskedjen. Cermel, dr. Lengyel. 3408

EROS MENETÜ engross-üzlethez társ keresetlik. Ajánlatok „Biztos befektetés” jellegre kiadókivatalba. 3411

Convocare

la adunarea generală
ordinară anuală a
XIII-lea

a Filialei Insoțirei
Regnicolară Centrală
de Credit din Iratoșul-Mare

care va avea loc Duminecă la 30. ort. orele 11 a. m. in localul propriu in Iratoșul-Mare, la care onorații membrii prin prezența cu onoare sunt convocați.

Ordinea de zi:

1. Presentarea bilanțului din anul 1921.
2. Alegerea membrilor de direcțiune și de comitet de supraveghere.
3. Eventuale motiuni.

Având în vedere, importanța extraordinară a ședinței, onorații membrii sunt rugați, să se prezinte necondiționat în număr suficient. 12523 Direcțiunea.

Tordai portland cement,
Tordai gipsz, Boszniai
carbid, Elsőrendű ka-
varánszákuli mész, va-
lódí asbest ternolitpala.

Allandó nagy raktár:

KORNIS TESTVÉREK

Arad, Bul. Reg. Maria 5. (Andrássy tér)
Telefon 501 és 623. 12523

Lemezárak

raktáron nagy mennyiségben:

fekete méretlemezok,
fekete fedőlemezok,
fekete csőlemezok,
horganyozott méretlemez,
horganyozott fedőlemez,
horganylemezok,
őnozott fehér bádog,
vörösréz-lemezok,
vörösréz-tűzfallemezok,
sárgaréz-lemezárak,
fekete kazánlemezok.

I. N A C H T

nagykereskedő, Str. Decemb. ie
1. (Fa-utca). 12523

AUTOGÉN FORRASZTÁST
elvéltél

VASIPAR R. T.

vasöntőde és gépgyár

Arad. 12380

MINDENFÉLE LAKATOS ÉS
ESZTERGÁLYOS MUNKÁKAT
rácsok, tűzhelyek készítését
vállalja legjutányosabb áron
EUGEN BALLA
fém és vasipari vállalat, Str.
A. Mocioni (Grezy-u.) 1. sz.

Ház

vagy egyéb ingatlan vevők ne mulasszák el felkeresni WALLINGER irodáját Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 10. mert ott állandóan előjegyzésben vannak gyönyörű modern magán- és jól jövedelmező bérházak 3—6 szobás lakásokkal. 12387

Könyvkötészeti tanulóleány
felvétetik.

Cím a kiadókivatalban.

Apró hirdetések.

Érvényes az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja az alábbiak szerint számított.

Minden szó hirdetési ára 75 bent.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 bent.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszik fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 7 lei 50 bent.

A kiadókivatal felelőségre magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelynek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Minden pénzt megér az Aradi Közlöny apróhirdetése.